

ЛАКУНИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НЕПЕРЕКЛАДНОСТІ КУЛЬТУРЕМ

Анохіна Т. О., докторант, канд. філол. наук, доц.
Київського національного лінгвістичного університету

Становлення українського перекладу – необхідна ланка в утвердженні освіти, науки та красного письменства, без яких немислима сьогоднішня Україна [1, 3]. Вчені давно відзначають, що існують лакуни мови, культури та знань в наївних та наукових картинах світу. Лакуни були, є і будуть в мовах, мови і мисленні. У мовній картині світу відсутній цілий набір одиниць, які важко перекладаються з однієї мови на іншу (афоризми, фразеологічні одиниці, прислів'я і приказки, крилаті слова).

Саме тому предметом даної статті є труднощі перекладу, що викликані лакунарною культурною інформацією, яка елімінуються в перекладі культурем.

Для відтворення культурем англomовної спільноти важливим є розуміння мовної картини світу, що формує цілісний погляд на світ. Перекладач може відтворити будь-який текст, елімінуючи важкі місця, або “неперекладні культуремі”. В теорії перекладу – цей метод є перекладацьким рішенням за назвою “опущення/ deletion”, який може бути замінений при нагоді на “калькування”, або “транслітерований запис”, “посилання з оригінальним написанням”.

Так, французьке, а пізніше англійське слово *croissant*, або його дефініція “a piece of bread shaped in a curve usually eaten for breakfast”, можливо перекладати по-різному, пор.: *croissant* → Ø не перекладаємо, вилучаємо культурему (лакунарний елемент) з тексту (“опущення/deletion); *croissant* → перекладаємо як “рогалик” (еквівалентна заміна); *croissant* → круассан (транслітерація); *croissant* → *croissant*, або солодкий хлібний виріб зі хрусткого тіста, який подається на сніданок до кави (дефінітне представлення уявлення з наївної картини світу); *croissant* → *croissant*, з середньofранцузької “*crescent*” напівмісяць, походить з латини “*crescere*”, перше зафіксовано в 1875 (коментар наукової картини світу) [4, 374].

Лакуна або опускається (помилка перекладу), або компенсується (шляхом розширеного тлумачення), виникає під час перенесення з однієї культури в іншу, з однієї мови в іншу [3, 4-5].

Оскільки виникають труднощі перекладу, а подекуди й неможливість дати повний відповідник культурологічній лакуні, лінгвісти-перекладачі змушені визнати лакунарність англomовних

текстів та відмовитись від колокації “текст-переклад” на користь термінів “вторинний текст”, “адекватний переклад”, “частковий відповідник”, “неоригінальний текст з коментарем”.

Труднощі перекладу, імпліцитність та інтертекстуальність є теоретично важливими проблемами перекладознавства. Проблеми лакун у мові та мовленні залишаються актуальною проблемою лінгвістики і міжкультурної комунікації.

1. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 543 с.
2. Марковіна І. Ю., Сорокін Ю. А. Культура і текст. Введення в лакунологію: навч. посібник. – М.: ГЕОТАР– Медіа, 2010. – 144 с.
3. Longman Dictionary of the Contemporary English / [director, Della Summers], 2006. – Harlow: Pearson Education Limited. – 1949 p.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 89-90.